

विद्योदय वार्ता

तिमाही अंक जानेवारी - मार्च २०२४

संपादकीय मंडळ- सौ .वर्षा पाटील ,सौ.दिपाली कांबळे (संपर्क - ९४२०६०८०८४ , ८९९९४३५९५)

www.vidyoday.org

पत्ता - सेवांकुर साखर शाळा ,अब्दुल लाट , ता.शिरोळ , जि. कोल्हापूर

वर्ष ७ वे

अंक - १२ वा

जानेवारी २०२४ ते मार्च २०२४

पाने - ८

संपादकीय

सादर नमस्कार !!

आज आपण सेवांकुर प्रकल्पातील मागील तीन महिन्यांचा आढावा घेणार आहोत. मला आनंद आहे की, या काळात आम्ही प्रकल्पातील मुलांना विविध अनुभव देऊ शकलो आणि त्यांच्या जीवनात सकारात्मक बदल घडवून आणण्यास मदत करू शकलो.

या वर्षी सेवांकुर साखर शाळेचा लाभ 60 मुलांनी घेतला. सुरुवातीला शाळेत जाण्यास नकार देणारी ही मुलं आता उत्साहाने शाळेत येतात. हेच सेवांकुर प्रकल्पाचे यश आहे.

"सर, आमच्या लेकरांची काळजी घेतल्याबद्दल आणि त्यांना शिक्षण देण्यासाठी धन्यवाद," अशा एका ऊसतोड मजूर आईच्या शब्दातून सेवांकुर प्रकल्पाचे महत्त्व अधोरेखित होते.

या वर्षी शिवनाकवाडी केंद्रात नंदुरबारहून भिल्ल जमातीची टोळी आली होती. 18 मुलांची ही टोळी कुपोषणाने ग्रस्त होती आणि त्यातील बहुतेक मुलं कधीच शाळेत गेली नव्हती. सुरुवातीला भीती आणि अविश्वास यांच्या भावना या मुलांच्या डोळ्यात दिसत होत्या. पण सेवांकुरच्या ताईंनी प्रेमाने आणि काळजीने त्यांची काळजी घेतली आणि त्यांना आत्मविश्वास दिला. जाताना राजकुमार नावाच्या मुलाने "ताई, मी शिक्षक होणार आणि तुमच्यासारखं शिकवणार" असे म्हटले, तेव्हा सेवांकुर कार्यकर्त्यांच्या सर्व प्रयत्नांना यश आले.

छोटे कलाम विज्ञान प्रकल्पातील मुलांनी विज्ञान दिन आणि भाषा दिन उत्साहाने साजरा केले. मुलांनी सादर केलेले प्रकल्प साधे होते, पण त्यांची मांडणी आणि सादरीकरण उत्तम दर्जाचे होते. यावेळी शाळेतील विज्ञान शिक्षकांनी पुढाकार घेऊन हे विज्ञान मेळावे आयोजित केले होते, हे समाधानाचे आहे. कृती, अनुभव, खेळ आणि प्रयोग यांद्वारे शिकवलेले शिक्षण दीर्घकाळ लक्षात राहते, यावर आमचा विश्वास आहे आणि हळूहळू सरकारी व्यवस्थाही या गोष्टी स्वीकारत आहे.

विद्यांकुर प्रकल्पातील अनेक मुलांच्या वाचन आणि लेखनात सुधारणा पाहून पालकांनी समाधान व्यक्त केले आहे. आपल्या सर्वांच्या प्रेम आणि मार्गदर्शनामुळेच सर्व प्रकल्प यशस्वीरित्या चालू आहे. आपल्या पाठिंब्याबद्दल आम्ही आपले आभारी आहोत.

धन्यवाद.

संपर्क:

सार्शा विनायक -9420608084

भिल्ल मुलांचे शिक्षण:
सेवांकुरचा प्रेरणादायी प्रवास

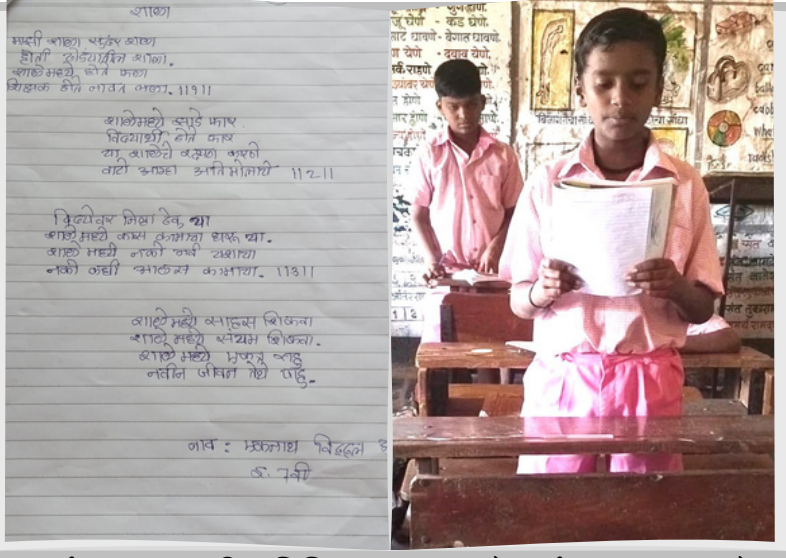
वाचन आणि लेखनाचा आनंद मुलांच्या जीवनात

विज्ञान आणि भाषा दिनाचे यशस्वी आयोजन

विद्यांकुर प्रकल्प

कल्पना आणि भावनांचा संगम: अब्दुलाट केंद्रातील कविता लेखन स्पर्धा!

मराठी राज्यभाषा दिनानिमित्त, अब्दुलाट केंद्रातील 5 शाळांमध्ये कविता लेखन स्पर्धा आयोजित केली. विद्यार्थ्यांमध्ये कल्पकता, भावना आणि भाषा कौशल्ये विकसित करणे हा स्पर्धेचा उद्देश होता. 100 विद्यार्थ्यांनी उत्साहाने सहभाग घेतला आणि सुप्रिया ठिकणे यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यशाळेत कविता लिहिल्या. बक्षीस वितरण समारंभात विजेत्यांनी कविता सादर करून उपस्थितांना मंत्रमुग्ध केले. या स्पर्धेमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये कल्पकता, भाषा कौशल्ये, मराठी भाषेची आवड आणि आत्मविश्वास वाढला.

विद्यार्थ्यांमध्ये शिकण्याची आवड निर्माण: विद्यांकुर प्रकल्पाची यशोगाथा!

विद्यांकुर प्रकल्पामध्ये विविध उपक्रमांद्वारे विद्यार्थ्यांमध्ये शिकण्याची आवड निर्माण करून आणि त्यांची गैरहजेरी कमी करण्यात यश मिळाले आहे. प्रकट वाचन, सहभागी वाचन, खेळातून गणितानुभव, मुक्त खेळ आणि कागदकाम यांसारख्या उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये सकारात्मक बदल दिसून येत आहेत. 5 शाळा आणि 100 विद्यार्थ्यांनी यात सहभाग घेतला..

वर्गातही शिकणे होऊ शकते मजेदार: कुतूहल कोपऱ्याचा अनोखा अनुभव!

कुतूहल कोपऱ्यात मुलांसाठी रोमांचक साहसी खेळ! शब्दांमधील अक्षरे आणि अंगठीचा आकार यांचा अनुभव घेत मुलांनी ज्ञानाचा आणि मनोरंजनाचा खजिना मिळवला.

क्षेत्रभेट: बँकिंग व्यवस्थेची आणि तंत्रज्ञानाची ओळख करून देण्याचा प्रयत्न!

कन्या विद्या मंदिर, अब्दुल लाट येथील मुलींनी कोल्हापूर जिल्हा मध्यवर्ती बँकेला भेट दिली. बँक व्यवहार, फॉर्म, पासबुक, चेकबुक, मोजणारे मशीन आणि लॉकर यांची माहिती मुलींना दिली गेली. मुलींनी उत्सुकतेने प्रश्न विचारले आणि एटीएम कार्ड, लॉकर किल्ली यांच्याबद्दल माहिती घेतली. या भेटीमुळे मुलींमध्ये आर्थिक साक्षरता वाढली आणि बँकिंग व्यवस्थेची ओळख झाली.

सेवांकुर प्रकल्प

"गोडवा रणरागिणींचा संक्रांत वाण: माता-पालकांमध्ये प्रेम आणि बंधुत्वाचा बंध!"

15 जानेवारी 2024 रोजी मकर संक्रांतीनिमित्त सेवांकुर साखर शाळेतील विद्यार्थ्यांच्या माता-पालकांसाठी "गोडवा रणरागिणींचा संक्रांत वाण" हा विशेष कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान मानसोपचार तज्ञ डॉ. कविता नेल्लेकर यांनी भूषविले. डॉ. नेल्लेकर यांनी पालकांशी संवाद साधून त्यांना मार्गदर्शन केले. माता-पालकांना संक्रांतीचे वाण म्हणून भेटवस्तू आणि तिळगुळ देण्यात आले. कार्यक्रमाचा समारोप विनायक दादांनी सादर केलेल्या सावित्रीबाई फुले यांच्यावरील कवितेने करण्यात आला.

मुलांच्या आरोग्याची काळजी: आरोग्य तपासणी शिबीर!

डॉक्टर भूषण काळे यांनी सेवांकुर साखर शाळेतील मुलांची आरोग्य तपासणी केली. त्यांनी मुलांना आरोग्यविषयक प्रश्न विचारले आणि आरोग्याची काळजी कशी घ्यावी हे समजावून सांगितले. तसेच त्यांनी मुलांना औषधे पुरवली. या उपक्रमामुळे मुलांमध्ये आरोग्यविषयी जागरूकता निर्माण होण्यास मदत झाली.

दुर्बिणीतून चंद्राचं दर्शन: अविस्मरणीय अनुभव!

18 फेब्रुवारी 2024 रोजी, सेवांकुर साखर शाळेतील विद्यार्थी आणि गंमत शाळेतील 40 मुलांनी लाटवाडी येथे अवकाश दर्शनाचा आनंद घेतला. गवळी सर यांनी ग्रह, तारे, राशी, चंद्र याबद्दल माहिती दिली. त्यांनी सूर्य आणि चंद्र पूर्वेला आणि पश्चिमेला मोठे आणि डोक्यावर असताना लहान का दिसतात, तारे काय आहेत, बारा राशी आणि त्यातील ग्रह, ग्रहणाचे प्रकार, धूमकेतू आणि खगोलीय एककाची माहिती दिली. विद्यार्थ्यांनी दुर्बिणीतून चंद्र पाहिला आणि चंद्रावरील खड्डे पाहून चंद्रावर असल्याची अनुभूती घेतली.

पोलीस ठाणे आणि पोस्ट ऑफिसची भेट!

सेवांकुरच्या विद्यार्थ्यांनी कुरुंदवाड पोलीस ठाणे आणि पोस्ट ऑफिसला भेट देऊन विविध अनुभव घेतले. पोलीसांच्या कार्याची माहिती घेऊन विद्यार्थ्यांच्या मनातील भीती दूर झाली आणि त्यांना प्रेरणा मिळाली. या भेटीमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये समाजासाठी काहीतरी करण्याची भावना निर्माण झाली.

छोटे कलाम, छोटे सायंटिस्ट प्रकल्प

प्रयोग करून शिका :
विज्ञान स्पर्धेचे आवाहन!

शिरोळ तालुक्यातील अब्दुल लाट येथे छोटे सायंटिस्ट प्रकल्पा अंतर्गत जिल्हा परिषद शाळांमधील विद्यार्थ्यांसाठी विज्ञान स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धेसाठी २० शाळांनी सहभाग घेतला होता. विज्ञान पूरक ६ कौशल्य तासिकांमधून शिकलेले कौशल्य विद्यार्थ्यांनी स्पर्धेतून प्रदर्शित केले. विद्या मंदिर कवठे गुलंद यांनी प्रथम क्रमांक पटकावला.

हवा, गुरुत्वाकर्षण, ध्वनी आणि प्रकाश: विज्ञान पंधरवड्यात विविध प्रयोग!

खेळणी बनवून शिकणे: विज्ञानाचा मजेदार अनुभव!

राष्ट्रीय विज्ञान दिनानिमित्त, छोटे कलाम विज्ञान प्रकल्पा अंतर्गत विज्ञान पंधरवडा आयोजित करण्यात आला. या पंधरवड्यात ८ शाळांमधील १५०० विद्यार्थ्यांनी विविध विज्ञान कार्यशाळांमध्ये भाग घेतला. हवेचा दाब, गुरुत्वाकर्षण, ध्वनी आणि प्रकाश यासारख्या विज्ञानातील संकल्पना विविध प्रयोगातून समजावून सांगण्यात आल्या. विद्यार्थ्यांनी विविध खेळणी बनवल्या आणि त्यामागील विज्ञान तत्त्वे शिकली.

हसतखेळत विज्ञान: राष्ट्रीय विज्ञान दिनानिमित्त
विज्ञान कार्यशाळा!

इचलकरंजीतील मणेर हायस्कूल आणि तात्यासाहेब मुसळे बाल विद्यामंदिर येथे राष्ट्रीय विज्ञान दिनानिमित्त हसतखेळत विज्ञान कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. यात १००० विद्यार्थ्यांनी विज्ञान दिनाचे महत्त्व समजून घेत विविध विज्ञान खेळणी बनवून विज्ञान तत्त्वांचा अनुभव घेतला. या कार्यशाळेमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञानाची आवड निर्माण होण्यास मदत झाली.

छोटे कलाम विज्ञान प्रकल्प अंतर्गत विज्ञान प्रदर्शन

छोटे कलाम विज्ञान प्रकल्प अंतर्गत विज्ञान प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले. यात अब्दुलाट ५ केंद्रातील ४२० विद्यार्थ्यांनी स्वतः बनवलेल्या विविध वैज्ञानिक उपकरणांचे प्रदर्शन केले. या प्रदर्शनामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये सर्जनशीलता, वैज्ञानिक दृष्टिकोन आणि कल्पनाशक्ती विकासाला प्रोत्साहन मिळाले.

गंगत गल्ली शाळा

विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक विचारसरणी विकसित करण्याचा प्रयत्न!

गंगत गल्ली शाळेतील विद्यार्थ्यांसाठी रविवार, 3 फेब्रुवारी 2024 रोजी विज्ञान आणि कल्पकतेवर आधारित नाट्य सादरीकरण आणि स्टेम चॅलेंज आयोजित करण्यात आले. यात विद्यार्थ्यांनी विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील विविध संकल्पनांचे प्रदर्शन केले आणि मर्यादित साधनांचा वापर करून सर्जनशील उपाय शोधण्याचे आव्हान स्वीकारले. यामुळे त्यांना वैज्ञानिक विचारसरणी विकसित करण्याची आणि कल्पकता वाढवण्याची संधी मिळाली.

संवादातून शिक्षण: गंगत गल्ली मधील शिक्षक-बालक-पालक संवाद

गंगत गल्ली शाळेमध्ये शिक्षक, बालक आणि पालकांमधील संवाद कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. एकविसाव्या शतकातील शिक्षणाचे महत्त्व आणि त्यात संवादामुळे होणारे फायदे या विषयावर चर्चा झाली. पालकांनी मुलांमध्ये अपेक्षित बदल घडवून आणण्यासाठी काय करावे याविषयी मार्गदर्शन केले.

बालगीतांनी गूजले विद्योदय: भजन कार्यक्रमातून आनंद आणि प्रेरणा

विद्योदय मुक्तांगण परिवार फाउंडेशन मध्ये रविवार दिनांक 24 मार्च 2024 रोजी श्री हरी ओम भजनी मंडळ इचलकरंजी यांचा भजनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. या कार्यक्रमात भावगीत, भक्तीगीत आणि बालगीतांचे सादरीकरण करण्यात आले. धुंद आणि पवित्र वातावरणात हा सोहळा संपन्न झाला.

मुलांच्या मनात डोकावू: दीप्ती ताईचे पालकांसाठी मार्गदर्शन

रविवार, 18 फेब्रुवारी 2024 रोजी "मूल समजून घेताना" या विषयावर बालभवनच्या संचालिका दीप्ती ताई देशपांडे यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. यात पालकांना मुलांना समजून घेण्यासाठी आणि त्यांच्याशी चांगल्या प्रकारे संवाद साधण्यासाठी मार्गदर्शन केले गेले.

क्षमता संवर्धन कार्यशाळा

शिक्षकांसाठी प्रेरणा: अनुभव शिक्षण कार्यशाळा!

इचलकरंजी येथे शिक्षकांसाठी 'अनुभव शिक्षण' कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. यात शिक्षणतज्ञांनी अनुभव शिक्षणाचे महत्त्व आणि त्याची अंमलबजावणी यावर मार्गदर्शन केले. विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष आणि दृकश्राव्य पद्धतीने शिकवणे, शिक्षकांनी स्वतः अनुभव घेणे आणि नियोजनाचे महत्त्व यावर भर देण्यात आला. या कार्यशाळेद्वारे शिक्षकांमध्ये अनुभव शिक्षण पद्धतीचा वापर करण्याची प्रेरणा निर्माण झाली आहे.

स्टेम चॅलेंज: मर्यादांना मागे टाकत, कल्पनाशक्तीला उड्डाण देत!

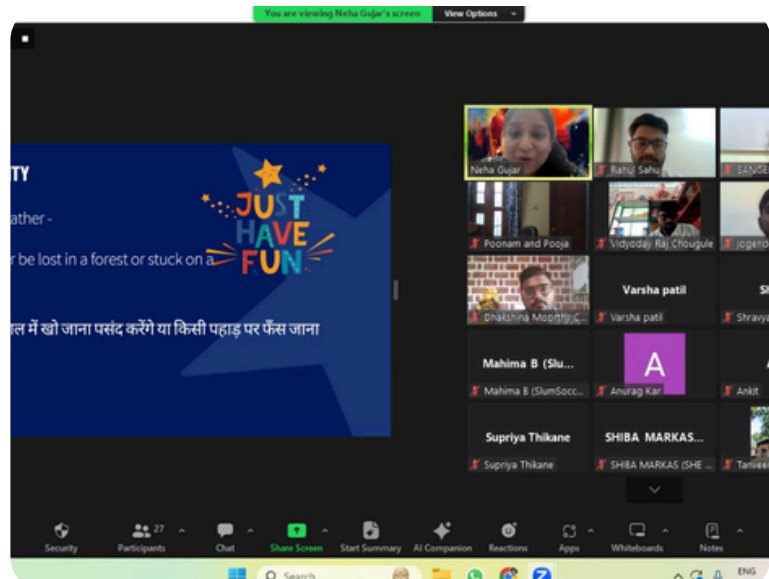
या एक्टिव्हिटीज शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांसाठी एक अविस्मरणीय अनुभव ठरला. गंमत गल्ली शाळेतील विद्यार्थ्यांसाठी रविवार विज्ञान आणि कल्पकतेचा दिवस ठरला. शिक्षकांनी शनिवारी शिकलेले धडे विद्यार्थ्यांसोबत नाट्य सादरीकरण आणि स्टेम चॅलेंजद्वारे सामायिक केले. विद्यार्थ्यांनी वैज्ञानिक संकल्पनांचे प्रदर्शन केले आणि मर्यादित साधनांमध्ये सर्जनशील उपाय शोधले.

शिक्षकांसाठी प्रेरणा: टीम बिल्डिंग आणि नियोजन कौशल्य कार्यशाळा

शनिवार, 2 फेब्रुवारी 2024 रोजी विद्योदयमध्ये शिक्षक आणि विज्ञान मित्रांसाठी स्टेम चॅलेंज आणि टीम बिल्डिंग कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. यात पेपर ग्लास टॉवर बांधणे यासारख्या एक्टिव्हिटीजद्वारे शिक्षकांमध्ये नेतृत्व, संवाद आणि टीम बिल्डिंग कौशल्ये विकसित करण्यावर भर देण्यात आला.

TFlx program leader Training

TFlx द्वारे शिक्षकांसाठी आयोजित online प्रशिक्षण कार्यक्रमातून, शिक्षण क्षेत्रातील नवीनतम पद्धती आणि तंत्रज्ञानाचे ज्ञान मिळवता आले. या प्रशिक्षणातून आवश्यक ज्ञान आणि कौशल्ये विकसित करण्याची संधी मिळेल

ब्रेट भेट, सहल व इतर

**शिक्षणासोबतच जीवन जगण्याचे शिक्षण:
प्रगिता पाहवांचा संदेश!**

अमेरिकेतून भारतात आलेल्या प्रगिता पाहवा यांनी शिक्षक प्रशिक्षण कार्यक्रमात मार्गदर्शन केले. त्यांनी ऑर्गेनिक मटेरियल आणि जीवन कौशल्य शिक्षणावर भर दिला. मुलांना स्वावलंबी बनण्यासाठी प्रोत्साहन देण्यासाठी त्यांनी कलाकृती विक्री आणि व्यवसाय कल्पनांवर मार्गदर्शन केले. नवजात मुलींच्या पालकांना आर्थिक मदत देऊन त्यांनी सर्वांना प्रेरणा दिली.

**Nano Mag कंपनीचा उदार हस्त:
संस्थेला साडेचार लाखांची देणगी!**

Nano Mag कंपनीचे संस्थापक माननीय श्री सतीश पवार यांनी संस्थेला सदृच्छा भेट देऊन संस्थेचे कामकाज पाहिले आणि शिक्षक मित्र व विद्यार्थ्यांशी चर्चा केली. विद्यार्थ्यांनी विविध गुणदर्शनाचे सादरीकरण केले. संस्थेच्या कामाची दखल घेत श्री पवार यांनी संस्थेला साडेचार लाखांची देणगी दिली.

**पन्हाळा सहल:
साहसी खेळ आणि निसर्गाचा आनंद!**

सेवांकुर साखर शाळेतील विद्यार्थ्यांसाठी आयोजित पन्हाळा सहलीमध्ये विद्यार्थ्यांनी व्हर्टिकल अँडव्हेंचर पार्कमध्ये साहसी खेळांचा आनंद घेतला आणि पन्हाळा किल्ल्याचा ऐतिहासिक अनुभव घेतला. झिप लाइन, स्पोर्ट्स क्लाइंबिंग, रॅपेलिंग, हाय रोप कोर्स यांसारख्या खेळांमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये साहसी वृत्ती आणि आत्मविश्वास निर्माण झाला. पन्हाळा किल्ल्याची ऐतिहासिक माहिती आणि निसर्गरम्य वातावरणामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये निसर्गाची आवड आणि ऐतिहासिक वारशाची जाणीव निर्माण झाली.

**इचलकरंजी आयुक्तांकडून विद्योदय मुक्तांगण
परिवाराला प्रेरणादायी भेट!**

इचलकरंजी महानगरपालिकेचे आयुक्त मा.श्री ओमप्रकाश दिवटे यांनी दिनांक 7 फेब्रुवारी 2024 रोजी विद्योदय मुक्तांगण परिवार या संस्थेला भेट दिली. विनायक दादांच्या मुलांच्या पहिल्या वाढदिवसानिमित्त दिलेली ही भेट संस्थेसाठी प्रेरणादायी ठरली. आयुक्त दिवटे यांनी संस्थेच्या कामाचे स्वरूप समजावून घेतले आणि विविध प्रकल्पांबाबत माहिती घेतली. त्यांनी संस्थेच्या भविष्यातील योजनांसाठी शुभेच्छा दिल्या आणि येणाऱ्या अडचणींवर मार्गदर्शन केले.

उद्याची 'सुजाण पिढी' घडवण्यासाठी आम्हाला तुमच्या मदतीची गरज आहे!!

विद्योदय मुक्तांगण परिवार फाँडेशन ही कोल्हापूर जिल्ह्यातील सामाजिक संस्था आहे, जी ग्रामीण भागातील शिक्षणापासून वंचित असणाऱ्या गरजू मुलांना सुरक्षित आणि आनंददायी, कृती व अनुभवयुक्त शिक्षण देण्याचा प्रयत्न करते.

असर अहवालानुसार महाराष्ट्र सन २०२२ च्या अहवालात १.४ टक्के इतके विद्यार्थी शाळाबाह्य नोंदविण्यात आले होते. राष्ट्रीय पातळीवर हे प्रमाण ४.६ टक्के इतके आहे. ग्रामीण भागात हा आकडा जास्त पाहायला मिळतो. भारतात ५-१४ वयोगटातील ४.५ दशलख बालमजूर पाहायला मिळतात .

यासाठी आपल्या कर्तव्य निधीची आवश्यकता आहे !

आपल्या कर्तव्य निधीच्या मदतीवर आम्ही सन २०२४-२०२५ या शैक्षणिक वर्षात ४८० + विद्यार्थ्यांना सुरक्षित आनंददायी शिक्षण देण्यासाठी मदत करू शकतो.

आम्हाला प्रती महिना १०००/- रु किंवा वार्षिक १२०००/- रुपये देवू शकतात अशा ६० दात्यांची गरज आहे
विज्ञान प्रयोग शाळा साहित्य खर्च - ७५०००/- रुपये.
भाषा व गणित वर्गरचना खर्च - १६५००/- रुपये
फिरती प्रयोगशाळा मासिक प्रवास खर्च - ३०००/- रुपये
आपली देणगी आयकर कायद्याच्या कलम (80G)नुसार कर सवलतीस पात्र आहे.

- Account Name – Vidyoday Mukatnagan parivar foundation
- Bank - HDFC Bank
- Account No. – 50200044699397
- IFSC Code – HDFC0000736

सर्व मार्गदर्शक व हितचिंतकांना विनंती.
आपणही या मासिक व वार्षिक कर्तव्य निधी योजनेत सहभागी व्हावे. आपल्या मित्र मंडळींना या योजनेत सहभागी होण्याचे आवाहन करावे.

सेवांकुर प्रकल्प

उसतोड कामगारांच्या मुलांसाठी हंगामाच्या काळात शिक्षणापासून वंचित असणाऱ्या मुलांना शिक्षणाची गोडी लागावी यासाठी अभ्यास केंद्र व पोषण आहार यांचे आयोजन करण्यात येते.
लाभार्थी विद्यार्थी - 60

विद्यांकुर प्रकल्प

जिल्हा परिषद शाळेतील अभ्यासात मागे पडलेल्या इयत्ता 2 री ते 5 वी च्या विद्यार्थ्यांच्या भाषा व गणित विषयाच्या किमान क्षमतांचा विकास करणे.
लाभार्थी विद्यार्थी - 120

छोटे कलाम विज्ञान प्रकल्प

जिल्हा परिषदेच्या सहा शाळेमध्ये इयत्ता 6 वी व 7 वी विद्यार्थ्यांच्या विज्ञान विषयांतील संकल्पना या कृतीयुक्त , अनुभव, समस्या निराकरण पद्धतीने अध्यापन करून मुलांमध्ये वैज्ञानिक दृष्टीकोन विकसित करणे.
लाभार्थी विद्यार्थी -300

विज्ञान व शिक्षण संवाद

जिल्हा परिषद शाळेतील शिक्षकांना विज्ञान विषय कृतीयुक्त, अनुभव, प्रकल्प पद्धतीने शिकवण्यासाठी क्षमता संवर्धन कार्यशाळेचे आयोजन करणे.
लाभार्थी शिक्षक - 12